

VYTAUTO
DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS
MCMXXII

Švietimo, mokslo ir sporto ministrui

2024-03-12 Nr. VDU-SR-
Į 2024-02-28 Nr. SR-782

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTRO „DĖL PRELIMINARAUS VALSTYBĖS FINANSUOJAMŲ TRUMPOSIOS PAKOPOS, PIRMOSIOS PAKOPOS IR VIENTISŲJŲ STUDIJŲ VIETŲ, Į KURIAS 2024 METAIS PRIIMAMI STUDENTAI, SKAIČIAUS, STUDIJŲ STIPENDIJŲ SKAIČIAUS IR SKIRIAMO VALSTYBĖS FINANSAVIMO, ANTRAJAI KONKURSINEI EILEI FORMUOTI SKIRIAMO PIRMOSIOS PAKOPOS IR VIENTISŲJŲ STUDIJŲ VALSTYBĖS FINANSUOJAMŲ VIETŲ IR STUDIJŲ STIPENDIJŲ SKAIČIAUS“ ĮSAKYMŲ PROJEKTŲ

Vytauto Didžiojo universitetas, įvertinęs pateiktą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo bei švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymo projektus „Dėl preliminarus valstybės finansuojamų trumposios pakopos, pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų vietų, į kurias 2024 metais priimami studentai, skaičiaus, studijų stipendijų skaičiaus ir skiriamo valstybės finansavimo, antrajai konkursinei eilei formuoti skiriamo pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų valstybės finansuojamų vietų ir studijų stipendijų skaičiaus“ teikia nuomonę dėl:

Dėl humanitarinių mokslų vietų skaičiaus – vertinant visuomenės raidos tendencijas ir paskutinių metų valstybės finansavimo universitetinėms studijoms tendencijas, ypač finansavimo humanitarinių bei socialinių mokslų bei tikslųjų mokslų studijų santykį, išvelgiama galima visuomenės krizė. Fokusavimas tik į inžinerijos mokslus nesudarys prielaidų ilgalaikėje perspektyvoje visuomenei sėkmingai vystytis. Finansavimas humanitariniams mokslams sudaro tik 8 proc. visų finansuojamų studijų, todėl prašome 2024 m. nemažinti dar labiau, bet palikti bent jau 2023 m. buvusį valstybės finansuojamų vietų skaičių mažesne dalimi didinant inžinerijos mokslų vietų skaičių. Nes pastarųjų metų priėmimo situacija bei prognozuojamas priėmimas nesudaro prielaidų, jog šios vietos įsisavintos, nes nėra tiek potencialių stojančiųjų kiek planuojama vietų šioje grupėje.

Dėl pedagogikos krypties valstybės finansuojamų vietų – pastaraisiais metais stojančiųjų, įstojusių ir studijuojančių į Vytauto Didžiojo universiteto pedagogikos studijas skaičius buvo didžiausias Lietuvoje. Pernai vykusio ekspertinio mokslo vertinimo rezultatai (4,5 balai) tai pat liudija aukštą mokslo lygį tačiau, skiriant valstybės finansuojamas vietas į tai nebuvo atsižvelgta ir finansavimas paskirtas vadovaujantis iš anksto nežinomais kriterijais. Tokiu būdu ne tik neišlaikomas skaidrumo principas, bet ir sudaromos nelygiavertės sąlygos Pedagogų rengimo centrams vystytis. Vytauto Didžiojo universitetui, susumavus tiek pirmos, tiek antros konkursinės eilės valstybės finansuojamas vietas, iš viso skiriamos 205 vietos. O Vilniaus universitetui skiriama 253 (228 tiesiogiai VU, 25 vietos kartu su MRU, LSU). Labai prašome sudaryti vienodas sąlygas abiem Pedagogų rengimo centrams skiriant vienodą valstybės finansuojamų vietų skaičių arba pagrįsti skiriamų valstybės finansuojamų vietų skirtumus nurodant aiškius kriterijus.

Dėl vietų perskirstymo po pirmojo etapo – ministro įsakymo projekto 2.2. punkte nurodoma, jog vietos bus prioriteto tvarka bus skiriamos konkrečių aukštųjų mokyklų konkrečioms studijų programoms:

„papildomo priėmimo etapo metu, pasibaigus prašymų teikimo terminui, atsižvelgus į stojančiųjų prašymuose nurodytus prioritetus ir konkursinį balą, apskaičiavus stojančiųjų galimybę patekti į valstybės finansuojamas studijų vietas, preliminarus valstybės finansuojamų studijų vietų skaičius gali būti padidintas pedagogikos studijų krypties prioritetinėms specializacijoms ir (arba) studijų programoms, slaugos ir akušerijos studijų krypties studijų programoms, Lietuvių gestų kalbos vertimo studijų programai (valstybinis kodas – 6531NX007), Teisės ir policijos veiklos studijų programai (valstybinis kodas – 6121KX008), Teisės ir valstybės sienos apsaugos studijų programai (valstybinis kodas – 6121KX010), Gaisrinės saugos studijų programai (valstybinis kodas – 6121EX032), Matematikos mokymo ir edukometrijos studijų programai (valstybinis kodas – 6121AX015), Cheminės analizės studijų programai (valstybinis kodas – 6531CX001), panaudojant likusias neužimtas valstybės finansuojamas studijų vietas, neviršijant šiuo įsakymu trumpajai pakopai, pirmajai pakopai ir vientisosioms studijoms skirtų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų“.

Toks paskirstymas galimai pažeidžia lygiateisiškumo principus, nes Mokslo ir studijų įstatymas numato vietų skirstymą konkrečioms aukštosioms mokykloms ir programoms tik pedagogikos, menų, sveikatos priežiūros ir vidaus tarnybos specialistų rengimui iki balandžio 15 d. Prašome neužimtas vietas perkelti į papildomą etapą leidžiant stojantiems kandidatuoti į jas lygiomis teisėmis kryptyse, o ne išskiriant konkrečių programų, kurių poreikis nėra pagrįstas.

Dėl antros konkursinės eilės – socialinės dimensijos įgyvendinimas yra vienas iš prioritetinių uždavinių, kuriuos visuomet palaikėme ir skatinome. Vytauto Didžiojo universitetas yra vienas iš daugiausiai dėmesio skiriantis įtraukaus universiteto politikai įgyvendinti, draugiškiausias negalia turintiems asmenims universitetas, nuolat įgyvendinantis įvairius projektus su užsienio partneriais. Esame įsteigę paramos fondą socialinę atskirtį patiriantiems, intensyviai bendradarbiaujame su visų regionų savivaldybėmis, gimnazijomis siekiant mažinti netolygaus vidurinio išsilavinimo ir galimybių skirtumus regionų vaikams. Palaikome ir aukštojo mokslo prieinamumo didinimą asmenims iš socialiai jautrių grupių sudarant antrąją konkursinę eilę, tačiau manome, kad ją įgyvendinti 2024 metais yra dar nepakankamai pasirengta dėl šių priežasčių:

Pirma, Mokslo ir studijų įstatymo 77 str. 4 dalyje įtvirtintos nuostatos apie valstybės finansuojamų vietų skyrimą konkrečioms aukštosioms mokykloms ir kryptims **nebuvo pakankamai išdiskutuotos**, nebuvo teiktos pastaboms nei aukštosioms mokykloms, nei LURK.

Antra, nebuvo atlikti mums žinomi tyrimai, kurie nurodytų, jog atitinkame regione yra būtent toks skaičius asmenų, norinčių ir ketinančių rinktis atitinkamos krypties studijas. Nes išankstinis paskirstymas konkrečioms aukštosioms mokykloms ir kryptims nesiremia jokiais tyrimais.

Trečia, ši valstybės finansuojamų vietų skyrimo logika **nesudaro sąlygų aukštojo mokslo prieinamumui didinti socialiai jautrioms grupėms**, nes iš anksto yra apribojama Lietuvos Respublikos Konstitucijos suteikta teisė pasirinkti studijuoti norimą studijų programą pasirinktame universitete. Asmuo, atitinkantis nustatytus kriterijus negali pasirinkti studijų jam artimiausiajame ar pagal jo kriterijus tinkamiausiame universitete.

Ketvirta, tame pačiame priėmimo į bakalauro ir vientisąsias studijas procese taikomi **2 skirtingi valstybės finansavimo principai**: dalis studijų vietų skiriama centralizuotam priėmimui sudarant vienodas sąlygas visoms aukštosioms mokykloms ir stojantiejiems, kita dalis – paskiriama konkrečiai aukštajai mokyklai ir studijų kryptiai nesudarant vienodų sąlygų aukštosioms mokykloms ir apribojant stojančiųjų teisę rinktis.

Penkta, nėra numatytos papildomos lėšos socialinių jautrių grupių studentų pargyvenimo išlaidoms, nes pagal dabartinį projektą 65 proc. vietų nukreipta į Vilniaus miestą, kurio pragyvenimo lygis yra aukščiausias.

Šešta, apie antros eilės sudarymo principus nėra informuota visuomenė. Nebuvo diskutuota apie aukštosios mokyklos keliamus reikalavimus – pavyzdžiui, jei aukštoji mokykla nevykdo socialiai jautrių grupių įtraukties politikos ar turėtų būti skiriamas finansavimas. Taip pat aukštosios mokyklos **nebuvo pateikta vietų skyrimo metodika** kokiais principais remiantis buvo skirstomos vietos.

Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, prašome inicijuoti diskusijas ir Mokslo ir studijų įstatymo 77 str. pataisas, siekiant eliminuoti kliūtis studijų prieinamumo didinimui socialiai jautrioms grupėms, užtikrinant teisę rinktis studijų kryptį ir aukštąją mokyklą.

Prašome atsižvelgti į įvardintas pastabas ir argumentus bei inicijuoti siūlomus pakeitimus arba informuoti apie priežastis lėmusias tokius sprendimus.

Studijų prorektorė

Simona Pilkienė